

5. STARÉ ČESKÉ POVĚSTI

Historické pověsti nám vyprávějí o minulosti naší země, o níž nemáme žádné písemné zprávy. Jsou to poutavé příběhy o významných událostech v životě lidí. Jsou však nedoložené a z velké části vymyšlené. Lidé si je zpočátku mezi sebou jen vyprávěli, později tyto příběhy zapisovali autoři prvních **kronik**. Vyprávějí o našich předcích, kteří se usadili v naší vlasti, popisují příběhy panovníků a hrdinů.

PRAOTEC ČECH

Podle pověsti se **dua bratři Čech a Lech** vydali i se svými kmeny na dlouhou cestu, aby našli nové místo pro život svého kmene. **Praotec Čech** došel pod horu **Říp** a rozhodl se zde zůstat. Zemi pak lidé pojmenovali jeho jménem – **Čechy**.

„...Vizte, to je ta země, kterou jste hledali. Často jsem vám o ní mluvil a sliboval, že vás do ní uvedu. To je ta země zaslíbená, zvíře a ptáků plná, medem oplývající. Hle, země po vaší vůli!“
(Alois Jirásek: *Staré pověsti české*)

KNĚŽNA LIBUŠE

Za Krokova nástupce byla vybrána jeho **nejmladší dcera Libuše**, která dokázala předvídat budoucnost. Ve svých viděních věštila také slávu Prahy.

„Město vidím veliké, jehož sláva hvězd se bude dotýkat. Tam v lese je místo, třicet honů odtud vzdálí, Vltava řeka je obíhá. To na půlnoc ohrazuje potok Brusnice hlubokým ouvalem, na polední pak straně skalnatá hora vedle lesa Strahova. Tam když přijdete, najdete člověka prostřed lesa, an tesá práh domu. I nazvete hrad, jež postavíte, Prahou. A jakož knížata, vojvodové proti prahu klanějí hlavu, tak budou se klaněti i proti městu mému.“

(Alois Jirásek: *Staré pověsti české*)

KROK A JEHO TŘI DCERY

Po smrti Čecha byl za vůdce kmene vybrán moudrý **kníže Krok**. Nechal zbudovat **hrad Budeč**, kde vychovával své tři dcery: **Kazi, Tetu a Libuši**. Po požáru hradu začal budovat hrad nový – **Vyšehrad**.

„...Byl to muž za svého věku naprosto dokonalý, bohatý statky pozemskými a v svých úsudcích rozvážný a důmyslný. K němu se sbíhali, jako včely k úlům, lidé nejen z vlastního rodu, nýbrž i z celé země všichni, aby je rozsuzoval.“

(Kosmova kronika)

5. STARÉ ČESKÉ POVĚSTI

Libuše vládla moudře a spravedlivě a byla lidmi uctívána. Jednoho dne však soudila dva znesvářené bratry. Tomu, který prohrál, se její rozsudek nelíbil a její vládu znevážil výkřikem: „Hanba mužům, kterým žena vládne!“ Libuše tedy navrhla, aby si přivedli muže, který s ní bude vládnout. Poselstvo Libušin kůň dovedl až do Stadice, kde na poli oral Přemysl.

Přemysl Oráč

PŘEMYSL ORÁČ
Přemysl Oráč nabídku kněžny přijal. Přikázal ale vzít s sebou svoje lýkové střevíce a kabelu, aby si i potomci připomínali, z jakého prostředí panovník vzešel.

S Libuší spolu dobře vládli řadu let a podle pověsti založili rod Přemyslovců.

KDO PSAL PŘÍBĚHY Z HISTORIE

První příběhy sepsal v **Kronice české** kronikář **Kosmas**, který žil za vlády prvních Přemyslovců. V příbězích zachytil historické období od příchodu praotce Čecha až do roku 1125, kdy Kosmas zemřel. Původní rukopis kroniky se nám nedochoval.

První česky psanou kronikou je **Dalimilova kronika**, která pochází někdy z počátku 14. století.

V pozdějších dobách se mnozí spisovatelé pokusili zachytit v pověstech různá období našich dějin. Mezi nejznámější patří **Alois Jirásek** (*Staré pověsti české*) a **Vladislav Vančura** (*Obrazy z dějin národa českého*).

Kněz Kosmas
(autor *Kroniky české*)

 Vyhledej na internetu nebo v encyklopediích, kterým jazykem byla napsána Kosmova kronika.

- Zjisti, kde leží hora Říp.
- Kterou stavbu bys na vrcholu Řípu našel/našla?

ZAPAMATUJ SI!

Pověsti – vyprávějí o minulosti, jsou to příběhy čtivé, ale nepotvrzené. Dozvídáme se z nich o hrdinech dávných dob. Mnohé z nich můžeme najít ve starých kronikách – **Kosmova kronika**, **Dalimilova kronika**. Každý národ má své pověsti. Nejznámějším českým spisovatelem, který pověsti sepsal, je **Alois Jirásek**. Kniha nese název **Staré pověsti české**.